

IV. ДЕНДРОЛОГІЯ ТА ДЕНДРОПРОЕКТУВАННЯ.

РОЗРОБКА ПРОЄКТУ ОЗЕЛЕНЕННЯ ПРИВАТНОЇ САДИБИ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

БОЙКО П.М.

кандидат біологічних наук
доцент кафедри лісового та садово-паркового господарства
Херсонський державний аграрно-економічний університет

ТУКАН О.П.

здобувач вищої освіти
Херсонський державний аграрно-економічний університет

Сучасний розвиток ландшафтної архітектури та садово-паркового господарства характеризується зростанням ролі приватного озеленення у формуванні комфортного, екологічно стійкого та естетично привабливого життєвого середовища. Особливого значення ця проблема набуває для південних регіонів України, де складні природно-кліматичні умови суттєво впливають на особливості проектування та функціонування зелених насаджень.

Територія Голопристанського району розташована у межах степової природно-кліматичної зони та характеризується посушливим кліматом, високими літніми температурами, дефіцитом атмосферних опадів та значним впливом суховіїв [1]. У таких умовах традиційні підходи до озеленення приватних територій часто виявляються недостатньо ефективними та потребують адаптації до сучасних екологічних викликів [2]. Окремо слід зауважити, що територія району є тимчасово окупованою, тому дослідження проводились дистанційно, а також з використанням раніше накопичених матеріалів

Однією з актуальних тенденцій сучасного ландшафтного проектування є перехід до принципів екологічно стійкого озеленення, яке поєднує декоративність, функціональність та адаптивність до природних умов [3]. Особливо перспективним для посушливих регіонів є використання принципів xeriscapе-дизайну, що передбачає мінімізацію використання водних ресурсів, застосування адаптованого асортименту рослин та формування більш природних рослинних композицій.

Метою роботи стала розробка проєкту озеленення приватної садиби з урахуванням природно-кліматичних умов Півдня України, сучасних тенденцій ландшафтного дизайну та принципів екологічної стійкості.

У процесі дослідження було проведено передпроектне обстеження території, аналіз природно-кліматичних умов, оцінку існуючого стану озеленення та визначення функціональної структури ділянки. Під час

дослідження враховувалися особливості інсоляції, напрямки переважаючих вітрів, стан ґрунтового покриву та потреби власників території.

Встановлено, що одним із головних факторів, які визначають ефективність озеленення приватних територій Півдня України, є правильний підбір рослинного асортименту. У посушливих умовах перевагу доцільно надавати видам, які характеризуються високою посухостійкістю, екологічною пластичністю та здатністю зберігати декоративність протягом тривалого періоду [4-8].

Під час розробки проєкту особлива увага приділялася формуванню екологічно стійких рослинних композицій. Проєктом передбачено використання хвойних рослин, декоративних злаків, багаторічників та адаптованих кущів, які добре відповідають природним умовам степової зони. Такий підхід дозволяє знизити потребу у надмірному поливі та мінімізувати витрати на подальший догляд за територією.

Одним із ключових елементів проєкту стало створення комфортного мікроклімату території. В умовах високих літніх температур важливого значення набуває формування тіньових зон, захист від суховіїв та зниження перегрівання відкритих ділянок. Для цього проєктом передбачається використання дерев із широкою кроною, вертикального озеленення, пергол та багаторівневих рослинних композицій.

Особливого значення у сучасних умовах набуває екологічна функція приватного озеленення [9, 10]. Навіть відносно невеликі присадибні території здатні позитивно впливати на мікроклімат, сприяти підтриманню локального біорізноманіття та формувати більш комфортне життєве середовище.

Важливим принципом проєкту стало поєднання декоративності та функціональності. Територія розглядається не лише як декоративний простір, а як багатофункціональна система, у межах якої озеленення виконує мікрокліматичну, рекреаційну, захисну та психологічну функції.

У композиційному відношенні проєкт орієнтується на створення природного та гармонійного середовища без надмірного перевантаження декоративними елементами. Використання плавних ліній, природних текстур та стриманої кольорової гами дозволяє формувати цілісний художній образ території.

У сучасних умовах розвитку південних регіонів України важливого значення набуває також адаптивність проєктних рішень до можливих кліматичних та соціально-економічних змін. У зв'язку з цим проєкт орієнтується на використання найбільш стійких рослинних композицій та мінімізацію ресурсомістких елементів благоустрою.

Певною мірою актуальність таких підходів посилюється і в контексті перспективного відновлення територій Півдня України, які зазнали тривалого впливу кризових факторів. Формування комфортного, екологічно стійкого та психологічно сприятливого середовища може розглядатися як один із важливих елементів довгострокового розвитку та відновлення населених територій.

У результаті проведеної роботи було сформовано концепцію озеленення приватної садиби, яка поєднує сучасні принципи ландшафтного проектування із вимогами екологічної стійкості та адаптації до посушливих умов Півдня України. Запропоновані проектні рішення спрямовані на створення комфортного, декоративного та функціонального середовища із мінімальними витратами водних та матеріальних ресурсів.

Таким чином, сучасне озеленення приватних територій у степовій зоні України повинно базуватися на комплексному підході, який враховує природно-кліматичні умови, принципи екологічної стійкості, композиційну гармонію та довгострокову адаптивність ландшафтних рішень.

Список використаних джерел

1. Природа Херсонської області / відп. редактор М.Ф. Бойко. Київ: Фітосоціо- оцентр, 1998. 120 с.
2. Бойко Т.О., Бойко П.М. Озеленення міст півдня України – основа формування екологічної компоненти сталого розвитку екосистем. II Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених з нагоди Дня науки Сучасна наука: стан та перспективи розвитку у сільському господарстві. Херсонський державний аграрно-економічний університет. м.Херсон, Україна. 10 листопада 2020 року. 2020. 102-104.
3. Бойко Т.О., Бойко П.М. Еколого-рекреаційна роль об'єктів садово-паркового господарства міста Херсон. Таврійський науковий вісник, 2022. № 128. 347-352. DOI <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2025.145.1.37>
4. Бойко Т., Дементьева О., Бойко П. Еколого-біологічний аналіз дерев'янистих рослин родини Fabaceae Lindl. міста Херсон. Таврійський науковий вісник, № 114. 2020. 241–247. DOI: <https://doi.org/10.32851/2226-0099.2020.114.29>
5. Boiko T. Assessment of the decorativeness of wood species of the family Rosaceae Juss. green zones of the Kherson region. Taurida Scientific Herald. № 135. 2024. 211–217. DOI: <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2024.135.1.28>
6. Дудченко В.В., Стеценко І.І. Продуктивність лавандину та економічна ефективність його вирощування за різних елементів технології. Наукові доповіді НУБіП України. 2023. Т. 104. № 4. URL: [http://dx.doi.org/10.31548/dopovidi4\(104\).2023.004](http://dx.doi.org/10.31548/dopovidi4(104).2023.004).
7. Марковська О.Є., Свиденко Л.В., Стеценко І.І. Порівняльна оцінка морфометричних показників господарськоцінних ознак *Lavandula angustifolia* Mill. та *Lavandula hybrida* Rev. *Наукові горизонти*. 2020. Вип. 87. № 2. С. 24–31. URL: <https://doi.org/10.33249/2663-2144-2020-87-02-24-31>.
8. Кохно М.А. Каталог дендрофлори України. К.: Фітосоціоцентр, 2001. 72 с.
9. Бойко Т., Бойко П. Екосистемні послуги зелених насаджень–основа формування екологічної компоненти сталого розвитку урболандшафтів. Таврійський науковий вісник. 2025. №145. Ч.1. 325-331.
10. Бойко Т., Бойко П. Озеленення курортних міст півдня України у повоєнному відновленні регіону в контексті сталого розвитку. Таврійський науковий вісник. № 141. 2025. 187–194. DOI: <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2024.141.2.25>